

MEDIS ... TORSDAG ... 4.november

TVÅMINUTERS UPPGIFT ... PRONOMINELLA ADVERB

Pronomen ersätter substantiv och substantivfraser och ingår i satser som subjekt, objekt eller attribut. Pronominella adverb ersätter oftast prepositionsfraser och har adverb betydelse, d.v.s. tid, rum, sätt, orsak (NÄR? VAR? HUR? VARFÖR?) och andra omständigheter. T.ex.

i går = då

på biblioteket = där

till jobbet = dit

Vid vilken tid = när

... eller ett exempel till:

I februari var Simon i Alperna. **Då** (i februari) var det kallt **där** (i Alperna).
Han (Simon) var ändå ute på skidor hela dagarna.

De tre fetstilta orden i exemplet är alla pronominella, d.v.s. de ersätter något som redan är nämnt.

Du har två minuter för den här uppgiften.

ADJEKTIV

Adjektiv är ord som beskriver hur någon eller något är eller ser ut.
Exempel på adjektiv är vacker, gammal, blå och röd. Adjektiv gör texter mer intressanta och precisa.

Adjektiven beskriver substantiven

Adjektiven beskriver *substantiven* och talar om hur de är. Tänk dig att du ska *boka* en resa. Du har kanske inte bestämt dig för vart du vill åka utan *surfar runt på internet*. När du söker på internet använder du adjektiv för att få fram rätt träffar. Om du vill åka till en söderhavsö vill du nog att den ska vara *vacker, varm och solig*.

Adjektiv i olika texttyper

Med hjälp av adjektiven kan du *förklara precis* hur du vill att ditt resmål ska vara. Vi säger att du preciserar *resmålet*. Samma *uppgift* har adjektiven i många texter, till exempel i *recept*. Ett recept utan adjektiv skulle vara svårt att följa. *Jämför* bara de här två *meningarna*:

- *Blanda smeten i en stor bunke tills den blir slät och fin.*
- *Blanda smeten i en bunke.*

Den första meningen ger oss mer precis *information*. I andra texter, till exempel i *romaner* och *noveller*, används adjektiv för att göra texten mer intressant och spännande. Vilken av de här två meningarna tycker du är mest spännande?

- *När Maria kom fram till det ödsliga, gamla huset hörde hon ett läskigt ljud.*

När Maria kom fram till huset hörde hon ett ljud.

Adjektiv kan böjas på olika sätt, alltså ändra *form*. Ett adjektiv kan till exempel böjas för att passa ihop med substantivet som det beskriver. Det kallas kongruens. Så här kongruensböjer du adjektiv:

- Du böjer inte adjektivet om det beskriver ett n-ord: en *gul* cykel.
- Du sätter *-t* på adjektivet om det beskriver ett t-ord: ett *gult* hus.
- Du sätter *-a* på adjektivet om det beskriver flera saker: två *gula* cyklar.
- Du sätter *-a* på adjektivet när substantivet står i bestämd form: den *gula* cykeln.

En del adjektiv går inte att kongruensböja, till exempel *bra*, *kul*, och *äkta*: en *bra* film, ett *bra* spel, två *bra* filmer.

Komparation

En annan typ av böjning kallas komparation. Du komparerar adjektiv när du jämför saker med varandra. Tänk dig att du ska boka en resa *via* internet igen. Du tittar på bilder på olika hotell. Alla hotell är fina, men några är ännu finare. Vilket hotell är allra finast?

Adjektivet *fin* kompareras *fin – finare – finast*. De tre formerna kallas positiv, komparativ och superlativ. De flesta adjektiv följer samma *mönster* som *fin*, det vill säga får *ändelserna -are och -ast*.

En del adjektiv ändras mer när du komparerar dem. De får inte bara en annan ändelse, utan också en annan *vokal*. Ett exempel är *stor – större – störst*. Det finns också några adjektiv som du måste ändra helt, så att det blir nya ord. Exempel: *dålig – sämre – sämst*.

Positiv	Komparativ	Superlativ
glad	gladare	gladast
låg	lägre	lägst
gammal	äldre	äldst

	Kongruensböjt	Komparerat
rödare (röd)	☐	☐
stort (stor)	☐	☐
gula (gul)	☐	☐
störst (stor)	☐	☐
fulare (ful)	☐	☐
vackert (vacker)	☐	☐
goda (god)	☐	☐

Visste du att ... vissa adjektiv inte går att komparera på *grund* av sin betydelse, t.ex. *död*? Man kan ju inte vara mer död än någon annan.

Komparation med mer och mest

Det går inte att räkna ut vilka adjektiv som kompareras på vilket sätt, av de tre sätt som vi har sett nu. Det är något som du måste lära dig *utantill*.

Men det finns också adjektiv som kompareras på ett fjärde sätt. De är lite lättare att känna igen. Det är alla adjektiv som slutar på *-isk* och *-ande*, och en del långa adjektiv. Du ändrar inte form på de adjektiven, utan lägger bara till orden *mer* och *mest* före:

- *typisk – mer typisk – mest typisk*
- *spännande – mer spännande – mest spännande*

- intelligent – *mer* intelligent – *mest* intelligent

ADJEKTIV

För att lära Dig mer bör Du öppna länken

<https://solnasfim3kvall.blogspot.com/search?updated-max=2019-02-25T23:36:00%2B01:00&max-results=20&start=2&by-date=false>

Det var allt om adjektiv. Du får 35 min

8 SIDOR ... nyheter

Öppna länken <https://8sidor.se/> lyssna och läs. Du får 20 min

KAZUO ISHIGURO ... NEVER LET ME GO

... det är något underligt med folks minnen och att de ofta glömmer saker som tidigare varit viktiga för dem.

Svenska Akademien utser varje år en mottagare av Nobelpriset i litteratur. Litteraturpriset ska gå till en person som särskilt har utmärkt sig inom litteratur, och enligt Alfred Nobels testamente "under det förlupne året hafva gjort menskligheten den största nytta". Det betyder alltså att författaren ska ha gjort intryck på människor genom sina verk.

En författare får inte priset för ett enskilt verk, utan för hela sitt författarskap. Tidigare pristagare är till exempel Selma Lagerlöf, Ernest Hemingway och Tomas Tranströmer. Litteraturpriset har gått till pjäsförfattare, romanförfattare, poeter och novellister. Priset gick 2017 till Kazuo Ishiguro, en brittisk-japansk författare som skriver noveller, romaner och manus.

Kazuo Ishiguro

2017.

Kazuo Ishiguro är en brittisk-japansk författare. Han föddes i staden Nagasaki i Japan år 1954 och familjen flyttade till England när Ishiguro var fem år gammal.

Ishiguro är en omtyckt författare som har fått flera litterära priser. Hans böcker tar ofta upp teman som att vara en minoritet i ett land och etiska frågor som vem som räknas och inte räknas i ett samhälle. Svenska Akademien tilldelade honom Nobelpriset med motiveringen att han *med stark känslomässig verkan har blottat avgrunden under vår skenbara hemhörighet i världen.*

Ishiguros teman märks genom hela hans författarskap. Debutromanen, *A pale view of the hills*, utkom på engelska 1982, och översattes till svenska 1985 med titeln *Berg i fjärran*. Romanen handlar om en japansk kvinna som lever ensam i England och funderar över hur hennes liv i England har blivit.

I romanen *Never let me go* (2005) är huvudpersonen en ung kvinna som växer upp på en internatskola i England. I hela sitt liv har hon fått höra att hon och de andra eleverna på internatskolan är speciella, men ingen har talat om varför de är speciella. Så småningom visar det sig att alla eleverna egentligen är kloner, vars enda uppgift är att donera organ åt andra människor.

Ishiguro använder gärna element från science fiction och fantasy för att lyfta sina teman. Hans senaste roman, *Begravd jätte* (2016), utspelar sig i ett medeltida England där troll och andra övernaturliga varelser existerar. Huvudpersonen märker snart att det är något underligt med folks minnen och att de ofta glömmer saker som tidigare varit viktiga för dem.

Flera av Ishiguros romaner har också blivit film. Filmen *Återstoden av dagen* fick åtta Oscarsnomineringar. Förutom romaner skriver också Ishiguro manus, noveller och låttexter.

Never Let Me Go ...

https://www.youtube.com/embed/sXiRZhDEo8A?iv_load_policy=3&rel=0&showinfo=0

Kazuo Ishiguros roman *Never let me go* handlar om Kathy som tittar tillbaka på sitt liv. Hon är uppvuxen på en internatskola och har aldrig haft några föräldrar. Hon och hennes skolkamrater är kloner. De finns till just bara för att donera organ.

Se trailern från filmatiseringen och fundera på vilka ledtrådar som visar att barnen på internatskolan inte är som alla andra.

Du får 30 min för den här uppgiften

EN SÅNGERSAGA ... av Mando Diao

... Som hav i svallning, när vinden kommer,

... som våg i vandring, gick suset fram

<https://www.youtube.com/watch?v=VFS04DDh9lQ&t=50s>

**Jag såg en sovandes
höjda haka,
det svarta skägget
låg ungt och vekt
vid silverkanten
av tröjans halsrand
omkring ett ansikte
stolt och blekt.**

**Jag såg en sångares
vemodspanna,
det mörka håret
i ädelt fall,
den manligt svärmiska
sorgsna läppen,
som kanske sjöng i
kung Alberts hall.**

**Jag såg hans dödsdystra
ögon öppnas
att söka någon,
han aldrig fann,
han slöt dom åter,
och i detsamma
den syn som skymtat,
i luften rann.**

**Men länge hörde jag
mjukt melodiskt**

hans tanke tala
sitt mörka tal,
sin halvutslocknade
sångarsaga
från någon walesisk
eller angli stad.

Har jag ej älskat någon,
en som var ljuv och vän,
sov jag och drömde jag,
låg jag ej emot kvinnoknän,
medan den mörkröda solen
sjönk bakom ekar hän.

Hon gav mig en brudnatt,
firad vid stjärnesken.
över oss gunga lummigt
kronorna gren över gren,
vind var i vide, och viken
slog mellan säv och sten.

Allt hon begav sin makes
gyllene konungased
medan hon smekte mitt huvud,
milt kring mitt hår hon vred,
gav mig sin själ och för min skull
bröt hon sin heliga ed.

Länge drack vi i
ögat av tårar vått
eller med svärmodslöje
kärlek i ont och gott,
kärlek i synd och lycka,
kärlek i lust och brott.

Hörde jag nyss, att munkens
röst i mitt öra ljud:
livet är skönt att se till,
kärlekens kind är röd,
nu har din älskade vitnat,
nu är Osviva död.

Nu skall Osviva sova
länge i slummer sval,
sömnen och drömmen och döden
var hennes eget val,
aldrig hon ångrade, aldrig
går hon till himmelens sal.

**Munk, det är sång och sägner
munk, det är häxans tal
att, när den sista hösten
fällt sina sista blad,
ska en befriare dra
genom de dödas stad.**

**Då har väl åren susat
över min själ sen då?
Då är väl dagen inne,
snart ska väl slaget stå,
då ska befriarens ande
stark genom världen gå!**

**Som hav i svallning,
när vinden kommer,
som våg i vandring
gick suset fram
av dagens aning
i Hadesnatten
fördold och hemlig
och undersam.**

**Men åter sjönk den
i djupets mörker,
där förd av drömmen
min tanke sam
och åter steg den
och kom tillbaka,
och syner såg jag
och ord förnam.**

**Och över ansiktet
det föll
en glimt av klarare
ljus än förr,
men ännu svagt som
en månes strimma
från livets natt
genom dödens dörr.**

Lyssna och läs. Du får 12 min

Det var allt för ikväll

Trevlig afton

Dj